

KATEŘINA
DUFKOVÁ

JAN ŠEMBERA
ČERNOHORSKÝ
Z BOSKOVIC

Moravský Petr Vok

Jan Šembera z Boskovic

VYŠEHRAĐ

Vyobrazení na přebalu:
Jan Šembera Černoohorský z Boskovic.
Bartoloměj Paprocký: *Zrcadlo Slavného
markrabství moravského*

Vyobrazení na s. 4:
Zámek Bučovice – Zaječí sál
Foto Miroslav Zavadil

Výstup projektu Vnitřních grantů Filozofické fakulty
Univerzity Karlovy v Praze 2013 (VG 040)

Lektorovali:
doc. Mgr. Marie Šedivá Koldinská, Ph.D.
PhDr. Antonín Kostlán, CSc.

Copyright © Mgr. Kateřina Dufková, 2014
Typography © Michaela Blažejová, 2014

ISBN 978-80-7429-384-9

Dětství a mládí Jana Šembery

Jak upozorňuje Petr Maťa, nebylo slovo rodina dobovou společností příliš používáno, případně používáno v mírně odlišném významu než jak jej chápeme nyní.¹ Přesto jsou příbuzenské vztahy, které ve šlechtickém prostředí navazují na ty rodové, zásadní pro poznání sociálního prostředí jedince. Pokud nyní mluvíme o rodině, jedná se o takzvanou nukleární rodinu, tedy rodiče a jejich nezletilé děti, společenství, ve kterých fungovaly domácnosti české raně novověké šlechty. V jejím rámci se dají zkoumat zvláštní vztahy mezi manžely, rodiči a dětmi nebo sourozenci navzájem, tedy osobami nejbližšího okolí.

Aristokratická rodina byla spojena s dalšími, navazujícími strukturami, jejichž základem byla příbuzenská pouta, tedy rod. Vztahy v rámci rodu není možné přeceňovat a je nezbytné k nim přistupovat s nejvyšší obezřetností. To platí dvojnásob u široce rozvětvených rodů, kde v některých případech ani není možné dohledat stupeň příbuzenství, ačkoli osoby spojovalo stejné jméno. Jednotlivé rodiny byly navíc prostřednictvím manželek provázány i s dalšími rody, což mělo ve šlechtické společnosti také svou váhu. V českém prostředí 16. a počátku 17. století navíc prakticky neexistoval institut fideikomisu, tedy nedělitelného rodového vlastnictví, a sourozence tak po rozdělení dědictví po otci nevázaly prakticky žádné majetkové záležitosti a rodiny fungovaly na sobě nezávisle. Přestože pro jednotlivce byly určující osobní vztahy a vazby mezi členy, měl rod svůj smysl. Rodová solidarita a sounáležitost byly hodnoty, které byly mezi šlechtou vždy přítomny a samotná rodová pověst, historie a vědomí společného původu je udržovaly stále živé.

¹ *Tamtéž*, s. 536.

Rodinná historie

Kdy přesně se Jan Šembera narodil, není známo. Josef Pilnáček uvádí rok 1543, ovšem tento údaj není nijak doložitelný.² Jedinou indicií tak zůstává svatba Janových rodičů Václava Bučovického z Boskovic a jeho druhé ženy Marie rozené Žabkovny z Limberka roku 1539. Václav byl nejmladším ze šesti synů Oldřicha Trnavského z Boskovic, zakladatele trnavsko-bučovické větve boskovického rodu. Kromě bratrů Vaňka, Jetřicha, Arkleba, Bohuše a Jaroslava měl pan Václav ještě dvě sestry Johanku a Apolonii. Kromě Arkleba, nebo také Albrechta, uváděného jako Vranovský z Boskovic, žádný z Václavových bratrů výrazněji nezasáhl do moravského veřejného dění. Arkleb zato zastával hned několik zemských úřadů. Od roku 1519 působil jako moravský zemský hejtman, následně jako nejvyšší komorník markrabství.³ Stejně tak i Václav působil aktivně v zemské správě. Do veřejného života byl uveden již roku 1524, roku 1552 se stal nejvyšším sudím zemským na Moravě. Pro své schopnosti byl několikrát povolán jako zástupce zemského hejtmana v době jeho nepřítomnosti, a stejně tak vystupoval jménem dalších úředníků, pokud to vyžadovaly okolnosti.⁴ Václav však neprojevil svoje mimořádné schopnosti pouze ve správě země, ale především svých soukromých záležitostech. Výhodnou sňatkovou politikou i vlastní podnikavostí nabyl poměrně velkého majetku a svým bohatstvím předčil ostatní členy boskovického rodu.⁵

Poprvé se Václav oženil roku 1525, kdy si bral Annu, druhou ze tří dcer Tasa Puchomírského z Ojnic. Tas sice nebyl členem panského stavu, ovšem opět to byl rozsah jeho majetků, který tento drobný nedostatek bohatě vynahradil. Obzvláště potom, co zemřel jeho jediný mužský potomek Jan, navíc ve velmi mladém věku. Celé Tasovo jmění tak mělo dědictvím připadnout jeho třem dcerám, které se záhy ocitly mezi velice žádanými nevěstami. Svatba mezi vyšším šlechticem a dcerou rytíře sice nebyla zcela obvyklá, ale ani ojedinělá. Na rozdíl od šlechtičen nepřicházeli

² Josef PILNÁČEK, *Rodokmen s obrazy starých památek rodu z Boskovic*, Brno 1925.

³ A. V. ŠEMBERA, *Páni z Boskovic*, s. 100.

⁴ ZDO II, kniha 17, fol. 4, s. 162; ZDB II, kniha 26, fol. 88, s. 358. Roku 1539 je jmenován na místě Kuny z Kunštátu a na Lukově jako místodržící hejtman na zemském soudě v Brně, roku 1544 pak v Olomouci. 1545 vystupuje na místě nejvyššího komorníka markrabství moravského Jana ze Žerotína. ZDB II, s. 276, kniha 26, fol. 10, ZDO II, kniha 25, fol. 29, s. 331 a kniha 25, fol. 39, s. 339.

⁵ A. V. ŠEMBERA, *Páni z Boskovic*, s. 99–107.

páni sňatkem o svůj titul, a pokud byl k takovému kroku dobrý důvod, za který lze výhodné věno zajisté pokládat, byl i jednoduše ospravedlnitelný. Vzájemná náklonnost mezi manželzy nebyla v aristokratické společnosti při sjednávání sňatků prvořadá a často nad ní převažovaly jiné motivace, z nichž vidina majetku patřila k těm nejsilnějším.

Osud Tasova dědictví byl však sám o sobě komplikovaný. Jeho nejstarší dcera Anežka, manželka Bartoloměje ze Žerotína a na Strážnici, zemřela bezdětná již roku 1531. Její sestry si posléze rozdělily otcovský majetek tak, že Markéta dostala podíl na bučovickém zámku a městečko Bučovice, Anna pak druhou část zámku a osadu Nemočice.⁶ Téhož roku vzala paní Anna svého manžela „na spolek“,⁷ a stejně se zachovala i Markéta se svým manželem Bernardem mladším ze Žerotína na vlastní části dědictví. Tento krok vlastně znamenal převedení věna na manžela, který následně přepisoval ženě takzvané obvěnění, tedy zajištění určitého majetku pro případ ovdovění. Statky po Tasovi byly tedy původně rozděleny na tři díly, ovšem později se uvádí Václav jako jejich jediný držitel. Protože Markéta zemřela poměrně záhy, je možné, že Václav zbývajících dílů po švagrové odkoupil ještě před její smrtí.⁸ Po získání Bučovic začal Václav používat přídomek na Bučovicích, poprvé se tak na zemském soudě objevuje roku 1534, ovšem i nadále je titulován různě, z Boskovic a na Letovicích nebo také Bučovický z Boskovic. Když získal roku 1550 Černou horu, píše se také Černoehorský z Boskovic a na Bučovicích.⁹ Z prvního manželství se Václavovi narodil syn Albrecht, a snad i některé z jeho dcer, ačkoli data jejich narození nejsou známa. Anna z Ojnic zemřela roku 1538.

Když roku 1539 Václav Bučovický vstupoval do manželství podruhé, bylo mu teprve 31 let. Paní Marie z Limberka pocházela ze šlechtického rodu, který se dostal na území Moravy teprve na počátku 16. století, patrně snad z Litvy.¹⁰ Mariin otec, Jiří Žabka z Limberka, se etabloval u dvora Ferdinanda I. a především pro svou promyšlenou úvěrovou politikou směrem ke králi, ale také díky svým schopnostem a dobré orientaci v zemském

⁶ Čeněk KRAMOLIŠ, *Vlastivěda moravská. Bučovický okres*, Brno 1900, s. 42.

⁷ ZDO II, kniha 23, fol. 5, s. 265.

⁸ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha 2004, reprint vydání z roku 1938, s. 280.

⁹ ZDB II, kniha 24, fol. 17, s. 225.

¹⁰ August SEDLÁČEK, *Žabka z Limberka*, in: *Ottův slovník naučný*, díl 27, 1908, s. 735–736.

Václav Černohorský z Boskovic.
Bartoloměj Paprocký: *Zrcadlo
Slavného markrabství
moravského*

právu byl jmenován sekretářem komorní rady a později místokancléřem království českého.¹¹ Jiří i nadále poskytoval půjčky králi, čímž získal nejdříve do zástavy statek Kounice, který se teprve před krátkou dobou po zničení tamního kláštera dostal do rukou Ferdinanda I. Přes výhrady moravských stavů, kteří předali původně klášterní majetek králi za podmínky, že ho nebude dále zcizovat, byl předán Jiřímu ke koupi již roku 1537.¹² Ve stejném roce byl Jiřík králem za věrné služby povýšen do panského stavu. Václav si tak nyní vybral nevěstu stavovsky sobě rovnou, avšak nikoli z tradičního moravského rodu. Nebyl to tentokrát majetek, který ovlivnil jeho rozhodnutí, ale vysoké postavení Mariina otce u dvora. Také pro Jiříka Žabku mělo spojení se starým moravským rodem, navíc v osobě významného zemského úředníka, svůj význam.

¹¹ Paprocký uvádí, že šlo o dceru „urozeného a statečného rytíře pana Jiřího Žabky z Limberka a na Kounicích místokancléře království českého a nejjasnějšího knížete a pána pana Ferdinanda římského, uherského a českého krále rady.“ B. PAPROCKÝ Z HLOHOL, *Zrcadlo slavného Markrabství moravského*, s. CIII.

¹² Augustin KRATOCHVIL, *Vlastivěda moravská. Ivančický okres*, Brno 1904, reprint 2007, s. 145.

Marie Žabková dala Václavovi z Boskovic druhého syna, Jana Šemberu. Kromě synů měl Václav Bučovický ještě čtyři dcery, Kunku, Magdalenu, Anežku a Annu. O osudech Václavových dcer se ovšem nedozvídáme prakticky nic a ani z délky trvání obou jeho manželství není možné odhadnout jejich původ. Alois Šembera stejně jako později Josef Pilnáček uvádí ve svém rodokmenu jako datum narození nejstarší Kunky, nebo také Kunigundy, rok 1538, ovšem už roku 1542 vložil Jan Černický z Kácova, otec Diviše Černického z Kácova a na Lysicích, do zemských desek věno pro Kunku z Boskovic jako manželku svého syna.¹³ Také manželé dalších Václavových dcer pocházeli z významných šlechtických rodů, které měly k Boskovicům blízko, ze Žerotína, z Kounic nebo z Limberka.¹⁴

Přestože Šemberovo rodinné zázemí představuje do jisté míry pouze výčet jmen, svateb a úmrtí, pod kterými není lehké si představit reálné osoby, má i ten svou vypovídací hodnotu, i když jen dílčí. O Šemberových sestřích se nedozvíme prakticky nic kromě jmen jejich manželů, která ovšem poukazují na směřování rodové politiky Boskoviců. Skrze sňatky svých potomků šlechtici vytvářeli, případně upevňovali své vazby v rámci stavovské obce. Mezi spřízněnými rody vznikaly svazky přátelství, rodiny často pojily podobné zájmy nebo náboženská orientace a vytvářené aliance měly svůj význam i pro politické působení jedinců. Mnohdy šlo o pevnější spojení, než například mezi vzdálenějšími příbuznými z řad vlastního rodu. Sňatková politika Šemberova otce a snad i bratra tak začala formovat Šemberovo sociální prostředí, ovšem nejbliže mu, alespoň zpočátku, stála vlastní rodina.

Raná léta

Malý Jan Šembera trávil dětství se svými sourozenci na zámku v Bučovicích, na statcích svého otce. Ačkoli se o jeho raných letech nezachovaly žádné zprávy, můžeme předpokládat, že se příliš neodlišovala od dětství jeho současníků.¹⁵ Poměrně krátce po narození dítěte, běžně mezi

¹³ J. PILNÁČEK, *Rodokmen*; ZDO II, kniha 25, fol. 22, s. 325.

¹⁴ Magdaléna byla provdána nejprve za Bartoloměje ze Žerotína a po jeho smrti roku 1552 si vzala Vaňka z Lichtenburka. Anežka je uváděna jako manželka Oldřicha z Kounic a Bedřicha Březnického z Náchoda. O nejmladší Anně víme pouze, že byla provdána z Limberka. J. PILNÁČEK, *Paměti městyse Černá Hora*, s. 87.

¹⁵ Podrobný popis dospívání šlechticů přináší Václav BŮŽEK a kol., *Věk urozených. Šlechta v českých zemích raného novověku*, Praha – Litomyšl 2002, s. 265–330;

třemi dny a třemi týdny po porodu, přicházel na řadu jeho křest. Stejně důležitý u katolíků i protestantů, představoval křest rituál přijetí nově narozeného člověka do křesťanské společnosti.¹⁶ V souvislosti s křtem přicházel na řadu neméně důležitý výběr kmotrů nového člena rodiny. Ten byl otázkou praktickou, stejně jako prestižní. Kmotři dětí mohli sehrát značnou roli při jejich výchově nebo jim pomoci v budoucí kariéře, ať již svými prostředky, kontakty nebo vlivem. Byli vybíráni z řad příbuzných stejně jako „pánů a přátel“ z okolí rodičů.

Vlastním oslavám, které byly s křtinami v rodině neodmyslitelně spojeny, předcházel výběr jména. Ten byl často ovlivněn rodovou tradicí a volba hojně padala na jména, spojená s významnými předky. I skrze ně byla připomínána slavná minulost rodu a pro nově narozeného potomka znamenala propojení s tradicí a snad i inspiraci do budoucnosti.¹⁷ Zatímco jméno Jan bylo u Boskoviců poměrně obvyklé, nad přízviskem Šembera si lámal hlavu už sám jeho jmenovec Alois Vojtěch. Ve své knize pak uvádí jako možného původce jména Jana z Boskovic a z Brandýsa, který se roku 1420 účastnil obrany Prahy proti Zikmundovu vojsku, a kterého Václav Hájek z Libočan zaznamenává jako Jana Všemberu, tedy „všem beroucího“.¹⁸ Přízvisko Šembera se u Jana z Boskovic, „velitele obrany Vyšehradu“, objevuje také v análech minoritského kláštera.¹⁹ U Václavova syna však již nešlo o přízvisko, které by si nějakým způsobem vysloužil, případně získal od svých současníků nebo následovníků, nýbrž o součást vlastního jména pečlivě vybranou rodiči.

Prvních zhruba sedm let trávili mladí šlechtici v péči matky, potažmo kojných a chův, tedy v převážně ženské společnosti. Svoji roli na výchově syna tak mohla sehrát paní domu, Marie Žabkovna. Jednalo se v životě šlechtice zpravidla o bezstarostné období, ovšem už v tomto raném věku se mohlo začít s výukou základních dovedností a také dvorního chování. Zatímco výchova dívek se i nadále odehrávala v rámci fraucimoru, vzdělání a přípravu malých šlechtických chlapců bral od sedmi let věku

Martin HOLÝ, *Zrození renesančního kavalíra. Výchova a vzdělávání šlechty z českých zemí na prahu novověku (1500–1620)*, Praha 2010; na základě Naučení rodičům podává výklad dětství ve šlechtické rodině Petr VOREL, *Dítě na aristokratickém dvoře na počátku raného novověku podle představ Viléma z Pernštejna*, in: Tomáš Jiránek – Jiří Kubeš (eds.), *Dítě a dětství napříč staletími*, Pardubice 2002, s. 13–48.

¹⁶ V. BŮŽEK a kol., *Věk urozených*, s. 277.

¹⁷ *Tamtéž*, s. 278.

¹⁸ A. V. ŠEMBERA, *Jan Šembera z Boskovic*, s. 79.

¹⁹ MZA Brno, fond E 49 Minorité Brno, karton 32.

do rukou otec. On také dohlížel, aby si jeho synové osvojili všechny znalosti a dovednosti, které by mohli v budoucnu potřebovat.²⁰ Charakter přípravy určovalo zejména očekávané budoucí směřování mladých pánů. Ty čekala potenciální kariéra v zemských úřadech, u panovnického dvora nebo například v armádě, stála před nimi složitá povinnost správy vlastních, často rozsáhlých panství. A právě na tyto úkoly, vyžadující nejen specifické vědomosti, ale hlavně schopnost pohybovat se ve šlechtických strukturách a rozumět jejich pravidlům a hodnotám, byli připravováni již od raného věku.²¹

Pro osvojení základních vědomostí byli chlapcům opatřováni soukromí učitelé a vychovatelé, případně byli posíláni do městských nebo šlechtických škol. Mladí šlechtici se měli naučit, kromě čtení a psaní, také základy sedmera svobodných umění a hlavně jazyky. Důležité bylo zvládnutí alespoň základů latiny, jejíž znalost podmiňovala další studium, ale pokud možno také některého dalšího živého jazyka, mezi kterými pochopitelně dominovala němčina. Vychovatelé byli nejčastěji vybíráni z řad absolventů univerzit, mimo vzdělání a vlastní schopnosti adeptů hrála na konfesijně roztržité Moravě značnou roli také jejich náboženská příslušnost. O pobytu učitelů mladých pánů na Bučovicích se doklady nedochovaly, a lze tak pouze usuzovat, jakého vzdělání se Janu Šemberovi i Albrechtovi dostalo. Zejména Albrechtova budoucí kariéra, jeho prokazatelné, alespoň základní jazykové schopnosti a živý zájem o literaturu a náboženství však svědčí o tom, že se černohorským bratřím dostalo přípravy odpovídající jejich postavení.²²

Své vlastní životní zkušenosti otec Janu Šemberovi předat nestihl. Václav Bučovický zemřel záhy, již roku 1554, kdy jeho mladší syn dosáhl věku teprve jedenácti let. Na jeho místo tak nastoupil o sedm let starší bratr Albrecht, který byl určen jako poručník svých sourozenců a převzal také správu nad zděděnými statky. Kromě toho přešla na Albrechtova bedra ještě starost o děti svého zesnulého „strejce“ Ladislava Velena z Boskovic. Po jeho předčasné smrti zastával jeho úlohu nejdříve dědeček dětí, Kryštof z Boskovic, který ovšem sám zemřel pouhý rok po svém synovi

²⁰ P. VOREL, *Dítě na aristokratickém dvoře*, s. 21.

²¹ M. HOLÝ, *Zrození renesančního kavalíra*, s. 57.

²² J. SKUTIL, *Bartoloměj Paprocký z Hlohohol o pánech z Boskovic*, s. 29, 40. K jazykové vybavenosti Albrechta viz Augustin KRATOCHVÍL, *Poměr pánů Albrechta a Jana Černohorského z Boskovic na Bučovicích k Jednotě Bratrské*, *Časopis moravského muzea zemského* 6, 1906, s. 313–315.

v roce 1550. V té době byl určen za poručníka Václava a Jana z Boskovic a na Třebové, Mariány, Kunky a Johanky Václav Bučovický z Boskovic, později pak Albrecht.²³

Starší bratr

Albrecht Černožorský z Boskovic se narodil patrně roku 1536. S tímto datem přichází Josef Pilnáček, který zároveň poukázal na chybný údaj pocházející z prací Aloise Šembery. Ten uvádí jako datum Albrechtova narození rok 1526, který převzali mnozí další autoři,²⁴ ovšem ani Pilnáčkovo datum nelze brát za bezpodmínečně platné. Mimo jiné například proto, že když se roku 1547 zapsal ke studiu na vídeňské univerzitě, bylo by mu tehdy pouhých jedenáct let.²⁵ Jisté tedy zůstává pouze to, že Albrechtovou matkou byla Václavova první žena Anna z Ojnic, tudíž se Albrecht narodil někdy v rozmezí let, které oba autoři předložili za datum jeho narození.

Albrechtovi se na rozdíl od mladšího bratra dostalo už ze strany jeho současníků nepoměrně většího ocenění. Bartoloměj Paprocký ve svém genealogickém díle uvádí, že o Albrechtovi „u učených lidí v jejich termínách veliká paměť se nachází: že jest byl Vir clarissimus, studiosorum amator, fuit admirabili ingenio, excelso animo, maximo consilio, eruditione et iuris peritis non vulgari“, v překladu Jana Skutila: „Muž nej-

²³ Václav z Boskovic, manžel Kristýny z Limberka, zdědil po otci Moravskou Třebovou a Sovinec, který po jeho smrti 1569 připadl mladšímu Janovi, který držel ještě Zábřeh a Rudu. Jan si vzal Jenověfu z Lichtenštejna a na Lednici a během svého života dosáhl na úřad zemského sudího. Zemřel roku 1589. Marta, nebo také Mariána Černožorská z Boskovic se narodila pravděpodobně roku 1545, stala se manželkou Jana staršího ze Žerotína, matkou Karla staršího ze Žerotína. Zemřela roku 1574. Kunka se narodila pravděpodobně 1548, byla provdána za Jana mladšího ze Žerotína a na Břeclavi, byla matkou Ladislava Veleny ze Žerotína, umírá 1590. O Johance je informací nejméně, byla provdána za Tasa z Lomnice. A. V. ŠEMBERA, *Páni z Boskovic*, s. 55 – 57, 121; Jaroslav PÁNEK (ed.), *Václav Březan, Životy posledních Rožmberků II*, Praha 1985, s. 499; M. HOLÝ, *Zrození renesančního kavalíra*, s. 198; Tomáš KNOZ, *Karel starší ze Žerotína. Don Quijote v labyrintu světa*, Praha 2008, s. 39.

²⁴ J. PILNÁČEK, *Paměti městyse Černá Hora*, s. 89.

²⁵ Zdeněk MĚŘÍNSKÝ, *Černožorskí z Boskovic na Vídeňské univerzitě v pozdním středověku a raném novověku*, in: Bronislav Chocholáč – Libor Jan – Tomáš Knoz (eds.), *Nový Mars Moravicus, aneb, Sborník příspěvků, jež věnovali prof. Dr. Josefu Váلكovi jeho žáci a přátelé k sedmdesátinám*, Brno 1999, s. 300.

slavnější, milovník vzdělanců, byl obdivuhodného nadání, vynikajícího ducha, nevšední vzděláním a zkušeností zákonů.²⁶ Chválou nešetřil ani autor zmiňovaných minoritských análů, který Albrechtovi připisuje vlastnosti, jak byla moudrost, laskavost, zdvořilost, zbožnost a nadání, zvláště oceňuje jeho vzdělání a znalost práva.²⁷

O Albrechtově dětství a mládí toho nevíme o mnoho více, než v případě Jana Šembery. Paprocký mluvil o jeho vynikajícím vzdělání, vědomosti získané předpokládanou soukromou výukou měl Albrecht možnost rozšířit během svého studia ve Vídni, ke kterému se zapsal v zimním semestru roku 1547.²⁸ Zda Albrecht navštívil některé další zahraniční instituce, nebo zda absolvoval delší kavalírskou cestu, nelze doložit, ačkoli to není zcela vyloučeno, zejména vzhledem k mnohým Albrechtovým kontaktům. Albrecht ovládal latinu a němčinu, nicméně úroveň zvládnutí obou jazyků zůstává otázkou. Jan Blahoslav vzpomínal, jak se při jedné z jeho návštěv chtěl černohorský pán pochlubit svými znalostmi latiny, ovšem již nedokázal reagovat na vytříbený styl bratrského teologa a další rozmluva pokračovala v češtině.²⁹ V němčině si byl Albrecht jistější a v běžné komunikaci i písemném styku ji používal, nicméně rozsáhlejší nebo důležitější dokumenty si nechával překládat do češtiny.³⁰

Proklamovanou znalost zemských práv a zajisté i další z připisovaných vlastností měl Albrecht příležitost využít během své politické kariéry. Jako zámožný a vzdělaný člen významného panského rodu k ní měl dveře dokořán otevřené a také toho plně využil. Vlastně celý svůj dospělý život se Albrecht aktivně podílel na zemské správě a zastával nejvyšší zemské úřady. Antonín Boček uvádí ve svém přehledu zemských úředníků, že měl Albrecht již na konci padesátých let zastávat úřad místokomorníka, ovšem jeho největší úspěchy přišly teprve později. Od roku 1562 zastával úřad zemského podkomořího, do jehož agendy patřila správa královských měst, zejména výběr daní. V letech 1563, 1564 a 1567 působil jako nejvyšší sudí u zemského soudu a roku 1567 se stal nejvyšším komorníkem markrabství moravského, kterýžto úřad zastával až do své smrti roku

²⁶ J. SKUTIL, *Bartoloměj Paprocký z Hlohol o pánech z Boskovic*, s. 40.

²⁷ *Chronologia venerabilis*. MZA Brno, fond E49, karton 15, kniha 32.

²⁸ Z. MĚŘÍNSKÝ, *Černohorští z Boskovic na Vídeňské univerzitě*, s. 290.

²⁹ „I tu jsme s pánem i paní obědvali a mezi tím promlouvali o ty i ony věci, až potom pán koliks slov v latině ke mně promluví, a já pánu odpověděl obšírně, což náleželo. Potom pak pán již s tou svou latinou umklk a všecko česky mluvil.“ A. KRATOCHVÍL, *Poměr pánů Albrechta a Jana*, s. 314

³⁰ J. PILNÁČEK, *Paměti městyse Černá Hora*, s. 94.

1572.³¹ Ačkoli uvádí Paprocký, že byl Albrecht roku 1569 zvolen moravským zemským hejtmanem, ten tehdy pouze zastupoval v tomto úřadě patrně jen nemocného Zachariáše z Hradce.³² I přesto však znamenalo dosazení na dočasně uvolněný post pro Albrechta především ocenění jeho schopností a důvěru v jeho zkušenosti. Přízně se mu, konečně, dostávalo i ze strany habsburských panovníků Ferdinanda I. a posléze také jeho syna Maxmiliána.³³

Jako nejvyšší komorník Markrabství moravského měl Albrecht na starosti vedení zemských desek, úředních knih zemského soudu. Zemské desky tradičně nosily jméno po příslušném úředníkovi a v souvislosti s tím byly i heraldicky zdobené. Měly tak osobu i rod šlechtice zastávajícího tuto funkci v budoucnu připomínat. Kvatern, tedy čtyřarch olomouckých desek, který vznikl za Albrechtova působení, se však této tradici vymyká a svou výzdobou představuje nejen jeden z nejceněnějších, ale také umělecky nejzdařilejších exemplářů. Na přední straně knihy se nachází nejen šlechticův erb, ale na prvním listu je zpodobněn samotný Albrecht s knihou v rukách. Albrechtův vážný výraz a důstojný vzhled ukazují na spolehlivého moudrého úředníka. Jde také o jeden z mála Albrechtových dochovaných portrétů a především o portrét nadmíru zdařilý. Jednotný styl i dalších ilustrací v zemských deskách prozrazuje práci jednoho autora, a ačkoli z Albrechtovy dochované korespondence vyplývá, že se příslušný malíř zdržoval v Olomouci, konkrétní jméno nezmiňuje.³⁴

Nejen ve výtvarném umění našel Albrecht zálibu, ale podporoval také umění literární,³⁵ zajímal se o aktuální náboženské otázky a problémy své doby a udržoval kontakty s některými učiteli. Kromě zmíněného Jana

³¹ Antonín BOČEK, *Přehled Knížat a Markrabat i jiných nejvyšších důstojníků zemských v Markrabství Moravském*, Brno 1934.

³² B. PAPROCKÝ z HLOHOL, *Zrcadlo slavného Markrabství moravského*, s. CIII.

³³ A. V. ŠEMBERA, *Páni z Boskovic*, s. 108; Václav BŮŽEK, *Sebezprezentace křesťanského rytíře ve výzdobě císařského sálu v Bučovicích*, in: Hana Ambrožová – Tomáš Dvořák – Bronislav Chocholáč – Libor Jan – Pavel Pumr (eds.), *Historik na Moravě*. Profesoru Jiřímu Malířovi, předsedovi Matice moravské a vedoucímu Historického ústavu FF MU, věnují jeho kolegové, přátelé a žáci k šedesátinám, Brno 2009, s. 313.

³⁴ Ludmila URBÁNKOVÁ, *Albrecht Černoohorský z Boskovic – podporovatel renesanční literatury a malířského umění na Moravě*, in: *Příspěvky ke starší literatuře na Moravě III*, Blansko 1967, s. 27–28.

³⁵ Alois Vojtěch Šembera uvádí latinskou báseň, kterou Albrechtovi roku 1565 věnoval rektor olomoucké školy Seibicz Falkenštejnský. V dedikaci pak označil Albrechta za velkého „přítele umění literárního“. Originální název básně zní: „Carmen de instauratione salutis humanae per nativitatem pueri Jesu Christi. Ad Illustr. DD. Albertum a Bozkowicz et in Nigremonte.“ A. V. ŠEMBERA, *Páni z Boskovic*, s. 110.

Blahoslava mu byl blízkým rádcem spisovatel a luteránský kněz Pavel Kyrmezer. Albrecht se také podílel na správě svých panství, nebo se přinejmenším aktivně zajímal o jejich chod.³⁶ V mnoha směrech tak svou činností naplňoval ideál raně novověkého šlechtice, případně se ho velmi cílevědomě naplnit snažil. Jediné, co mu chybělo, byl potomek, který by nejen získal pozemský majetek, syn, který by převzal jeho jméno. Albrecht si vzal za manželku představitelku významného rodu pánů z Lipé Bozinu, nebo česky Boženu. Tímto uváženým výběrem nevěsty si zajistil vlivné příbuzné v Čechách, páni z Lipé tradičně zastávali úřad nejvyššího maršálka. Potomků se ovšem manželé z tohoto svazku nedočkali.

Albrechtův vliv provázel Jana Šemberu po značnou část života a odrážel se v mnoha oblastech. Výchovu mladšího bratra přebral Albrecht v tom nejzásadnějším věku, měl přímý vliv na jeho vzdělání, formování jeho náboženského přesvědčení a životních postojů vůbec. Známky Albrechtových zásahů byly citelné v majetkové sféře i na osobní rovině, vždyť syndrom staršího, úspěšnějšího bratra představoval pro mnohé historiky další z paralel mezi Janem Šemberou a Petrem Vokem. Ačkoli měl Šembera, obzvláště v mládí, tendence k rebelii, snad proti bratrovi, nebo jednoduše proti pravidlům celé společnosti, Albrechta si velice vážil. Smrt otce v tak mladém věku pro něj nebyla vůbec jednoduchá a Albrecht nastoupil na jeho místo jako klíčová mužská figura. Po zbytek svého života byl Janu Šemberovi nejen bratrem, ale také přítelem a rádcem.

Vzájemný vztah obou bratrů do jisté míry symbolizuje pomník v rodinné hrobce v minoritském klášteře v Brně, který nechal Jan Šembera pro bratra vyhotovit. Symbolizuje proto, že podobné gesto se od pozůstalého bratra očekávalo. Nelze tak superlativy, kterými autor Albrechta obdařil, chápat jako zhmotnění a vyjádření Šemberova mínění o starším bratrovi. Symbolizuje však také proto, že vztah obou bratrů byl vřelý, i přes příležitostné neshody a rozepře, na které mezi sebou naráželi. Pro Šemberu pomník znamenal rozloučení s blízkou osobou, která ho provázela od malička.

Na desce, jejíž znění použil už Paprocký a jíž se konečně inspiroval i tvůrce pozdějších minoritských análů, stálo: „Léta Páně 1569 13. srpna nejjasnějšímu a urozenému pánu panu Albrechtovi Černohorskému z Boskovic a na Černé Hoře, hejtmanu markrabství moravského, slovut-

³⁶ O Albrechtově zájmu se lze více dovědět zejména z dochovaného kopiáře, jehož regesta zpracovala Věra Buchtelová. Viz Věra BUCHTELOVÁ, *Kopíř Albrechta z Boskovic* (= nevydaná diplomová práce, FF MU v Brně), Brno 1968.

Dělení majetku – pečetě bratrů

ného mezi reky urozeného rodu a přehojným bohatstvím i vynikajícími vlastnostmi, neméně vynikajícího nadáním, vzděláním, moudrostí, lidskostí, důstojenstvím, zkušeností, stálostí, velikostí ducha a ostatními vlastnostmi, především zbožností, nejzdobnější dobrotivostí a vynikajícímu Jan Šembera z Boskovic a příznivce svatě císařské milosti, bratr velmi milující postavil.³⁷

Na cestě za vzděláním a zkušenostmi

Poté, co Albrecht nastoupil své poručnictví, pokračoval ve výchově Jana Šembery v linii, kterou předtím nastavil jeho otec. Pokud Albrecht sám sebe považoval za vzdělaného člověka, chtěl zajisté poskytnout stejně kvalitní přípravu i svému mladšímu bratrovi. Na podzim roku 1557, konkrétně 13. září, se po bratrově vzoru zapsal Jan Šembera spolu s Janem

³⁷ Paprocký pravděpodobně zaměnil datum Albrechtovy smrti, na místě 1569 by mělo být 1572. A. KRATOCHVÍL, *Dějiny Bučovic od roku 1554*, s. 6. „Anno Domini, Sexagesimo Nono supra-Millesimum et Quingentesimum Sexto Idus Augusti Illustri et Magnifico Domino Domino Alberto Czernohorio a Bozkowic et in Nigromonte Marchionatus Moraviae Capitano, Herois incliti, Nobilitae Generis et amplissima ditione Corporisque egregis dotibus, nec minus ingenii lues, Eruditione, Sapientia, Humanitate, Comitate, Prudentia, Constantia, Magnanimitate, ac caeteris virtutibus, Imprimis Pietate, Bonitateque ornatissimo, excellentissimoque Ioannes SŠembera a Bozkowicz etc. Sacrae Caesareae Maiestatis Dapifer, Frater amantissimus posuit.“ V překladu Jana Skutila Viz J. SKUTIL, *Bartoloměj Paprocký z Hlohól o pánech z Boskovic*, s. 40.

Vídeň na rytině z první poloviny 17. století

z Boskovic a na Třebové jako student na univerzitě ve Vídni.³⁸ Konec konců nejen Albrecht měl se studiem na této instituci své zkušenosti, v minulosti se zde alespoň po nějakou dobu vzdělávalo dalších šest členů boskovického rodu, mezi jinými například i jmenovaný olomoucký biskup Tas z Boskovic. Kromě praktické skutečnosti, že se město na Dunaji nacházelo poměrně blízko boskovickým državám na Moravě, poskytoval Šemberovi pobyt ve Vídni mnoho dalších možností. V centru se nepoměrně snáze navazovaly kontakty s dalšími mladými šlechtici, ale lákavá byla především příležitost dostat se k císařskému dvoru.³⁹

O délce studijního pobytu Jana Šembery ve Vídni se nedochovaly žádné zprávy. Mohl přicestovat již dříve a zapsat se na některou z latinských škol, které ve Vídni fungovaly, existují ovšem i domněnky, že jeho cesta pokračovala dále, jak bylo u šlechtických mladíků té doby obvyklé,

³⁸ Z. MĚŘÍNSKÝ, *Černohorští z Boskovic na Vídeňské univerzitě*, s. 290.

³⁹ O uplatnění české a moravské šlechty na vídeňském dvoře Ferdinanda I. viz Václav BŮŽEK – Géza PÁLFFY, *Integrace šlechty z českých a uherských zemí ke dvoru Ferdinanda I.*, ČČH 101, 2003, č. 3, s. 542–581.

a to patrně do Itálie.⁴⁰ Takové „kavalírské cesty“ začaly být mezi českou a moravskou šlechtou stále populárnější právě ve druhé polovině 16. století. Nešlo přitom vždy pouze o studium. Důležité bylo seznámení se s cizími zeměmi a kulturami, šlechtici se měli zdokonalit v jazycích, navazovat kontakty nebo zlepšovat se v tzv. rytířských cvičeních.⁴¹ Právě získávání zkušeností, prohlubování dovedností pro šlechtice klíčových, to činilo tyto cesty tak lákavé a oblíbené.⁴² Přes svou značnou finanční náročnost se výpravy do zahraničí brzy staly neodmyslitelnou součástí šlechtické výchovy a humanistického vzdělávání. Finanční zajištění by v případě Jana Šembery patrně nebylo překážkou a i mezi svými předky by mohli bratři najít pro takovou cestu inspiraci. Bez přímých důkazů se však stále pohybujeme jen na rovině spekulací.

Zpátky na Moravě se Šembera objevuje v roce 1560, kdy došlo 15. června k vypořádání majetku zděděného po otci. Jan Šembera byl v této době již plnoletý a jako takový měl nárok na vlastní sídlo, kde by mohl založit rodinu. Podle smlouvy uzavřené mezi ním a Albrechtem připadla mladému pánovi tvrz Bučovice spolu s polovinou otcova majetku a majetku, který nabyt do držení obou bratrů společně Albrecht v době jeho poručnictví. V té chvíli se mohl Jan Šembera plně zapojit do politického života a stejně tak zřejmě mohl uvažovat nad otázkou vhodné partnerky. Nakonec však Šembera přesunul svoji pozornost alespoň dočasně ještě jiným směrem.

Vojenská služba

Turecké ohrožení bylo ve střední Evropě velmi aktuální po celé 16. století. Postup tureckých vojsk z Balkánu, který Osmané ovládli již v 15. století, směřoval nejdříve do Středomoří a posléze i do samotného centra Evropy. Po vítězství u Moháče se sice Turci z Uher stáhli, ovšem již roku 1529 došlo k prvnímu obležení Vídně a následně ohrožovali křesťanský svět pravidelnými drobnějšími výpady. Po smrti Jana Zápolského roku 1540 obsadili Turci v čele se Süleymanem II. Budín a roku 1541 zřídili budínský pašalík. Trvalá přítomnost Turků na samotných hranicích Moravy

⁴⁰ Petr FEDOR (ed.), *Jan Šembera Černoohorský z Boskovic – Několik kapitol ze života renesančního kavalíra*, Nепublikovaný rukopis, Státní památkový úřad v Brně, 2002.

⁴¹ M. HOLÝ, *Zrození renesančního kavalíra*, s. 350.

⁴² P. MAŤA, *Svět české aristokracie*, s. 308.

a pocit bezprostředního nebezpečí si vyžádal posílení obrany a přispěl také k rychlejší centralizaci všech habsburských zemí.⁴³

Strach, který turecké nebezpečí vyvolávalo, mobilizoval panovníka i šlechtu, zvláště na Moravě, která byla v přímém ohrožení. Na vytvoření mechanismů k obraně země se aktivně podíleli samotní moravští stavové, kteří záhy poznali, jak málo se dá spoléhat na informace nebo pomoc od císařského dvora. Byly obnovovány nebo budovány nové pevnosti na hranicích, zřízen informační a signální systém a vyhlašování zemské hotovosti postupně ustoupilo stálým vojenským složkám profesionálních žoldněrů. Josef Válka uvádí, že toto zapojení šlechty do aktivní obrany země zpomalilo poněkud ono „z pohodlnění“ a přetransformování z válečníků na diplomaty. Vojenská služba byla nejen ctí, ale i povinností každého šlechtice.⁴⁴

Turecké výpady se opakovaly téměř každoročně v různém rozsahu až do roku 1547, kdy Ferdinand I. uzavřel s Turky mír, aby mohl uvolnit vojsko pro šmalkaldskou válku v říši. Boje byly sice obnoveny roku 1551, ale z důvodu vnitřních problémů v Osmanské říši turecká ofenziva slábla. Situace se opět proměnila roku 1564, kdy zemřel Ferdinand I. a na jeho místo nastoupil jeho syn Maxmilián II. Turci vypověděli všechny mírové smlouvy a jejich znovuuzavření podmiňovali novými a pro habsburského panovníka mnohem nevýhodnějšími podmínkami.⁴⁵ Ke konsensu se podařilo dospět až v roce 1566, kdy úřadující turecký vládce Süleyman II. zemřel při obléhání pevnosti Sziget a vyjednávání s Maxmiliánem se ujal jeho nástupce Selim II. Mír uzavřený o dva roky později byl sice pro Habsburky nevýhodný a drobné konflikty na hranicích pokračovaly i nadále, ale napjatá situace se každopádně alespoň z části uklidnila, a to až do roku 1593, kdy se naplno rozhořel nový konflikt.⁴⁶

O Šemberových osudech po jeho návratu na Moravu toho sice příliš nevíme, ovšem jakým směrem se jeho kroky ubíraly, alespoň částečně napovídá list Maxmiliána II. ze září roku 1565. V něm žádá odložení soudního projednání jakékoli „pře a půhonu“ před moravským zemským soudem, ve které by mohlo dojít ke „škodě na právech“ Jana Šembery

⁴³ Josef VÁLKA, *Dějiny Moravy II, Morava reformace, renesance a baroka*, Brno 1996, s. 10.

⁴⁴ TÝŽ, *Stavovská Morava*, s. 92.

⁴⁵ J. VÁLKA, *Dějiny Moravy II.*, s. 12.

⁴⁶ Podrobněji k turecké otázce na Moravě zejména Josef VÁLKA, *Morava v habsburské monarchii a turecká hrozba*, in: Tomáš Knoz. (ed.), *Morava v době renesance a reformace*, Brno 2001, s. 8–16 a TÝŽ, *Stavovská Morava*, s. 126–128.

a Kryštofa Reibnice z Kreiznic, jelikož jsou nyní ve „službě polní“.⁴⁷ To, že se mladý Šembera rozhodl připojit se k vojsku, nemusí být velkým překvapením. Alespoň na krátký časový úsek k podobnému kroku přistoupilo velké množství šlechtických mladíků a služba podobného charakteru byla považována za užitečnou zkušenost a představovala plnohodnotnou součást šlechtického vzdělání.⁴⁸ Po událostech roku 1564 se navíc ohrožení moravské hranice stalo znovu aktuálním. Vzhledem k tomu, že ve druhé polovině 16. století mohlo být kromě žoldnéřských armád i nadále svoláváno vojsko na principu zemské hotovosti, je docela možné, že byl Jan Šembera povolán právě v souvislosti s touto povinností šlechty, nebo se osobně účastnil tažení pod velením císaře.⁴⁹

Zmíněný list byl adresován zemskému soudu do Brna na jeho podzimní jednání. Na zimu se vojsko ještě stále rozpouštělo, aby se pak na jaře postavilo nové. Jan Šembera se tak mohl, ale také nemusel, účastnit výpravy na podzim roku 1566 proti velkému tažení starého sultána Süleymana II., který vyhlásil válku všemu křesťanstvu.⁵⁰ Z českých zemí se tehdy shromáždilo vojsko čítající přes 10 000 mužů pod vrchním velením Viléma z Rožmberka, ovšem dříve než se mohlo zapojit do válečných operací, bylo Maxmiliánem II. rozpuštěno. Stejně tak se mohl Jan Šembera zapojit do menších válečných operací nebo obrany hranic už v předchozích letech.⁵¹ Byly jistě i další způsoby, jakými mohl Šembera svou „službu polní“ vykonat, ovšem tato jediná zmínka pouze přidává Janu Šemberovi navíc jednu charakteristiku, roli válečníka.

⁴⁷ NA Praha, Fond Morava, sign. 805.

⁴⁸ P. MAŤA, *Svět české aristokracie*, s. 452.

⁴⁹ Jaroslav PÁNEK, *Podíl předbělohorského českého státu na obraně střední Evropy proti osmanské expanzi*, ČČH 36, 1988, s. 871.

⁵⁰ J. VÁLKA, *Dějiny Moravy II.*, s. 12.

⁵¹ J. PÁNEK, *Podíl předbělohorského českého státu*, s. 871.

Zámek Bučovice

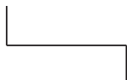
RODOKMEN PÁNŮ Z BOSKOVIC

1. Boskovická linie

Ladislav z Boskovic a na Třebové

† 1520

Magdaléna z Dubé a Lípy

Kryštof z Boskovic a na Třebové

† 1550

Kunigunda, kněžna Minstrberská
Kateřina z Kunovic

Ladislav Velen z Boskovic
a na Třebové

Magdaléna

dcera

† 1549

Bohunka z Lipé

Václav z Boskovic
a na Třebové

Jan z Boskovic
a na Třebové

Mariana

Kunka

Johanka

† 1569

† 1589

† 1574

Jan mladší
ze Žerotína

Kristýna Žabková
z Limberka

Jenovéfa
z Lichtenštejna

Jan starší
ze Žerotína

Karel starší
ze Žerotína

† 1636

Ladislav Velen
ze Žerotína

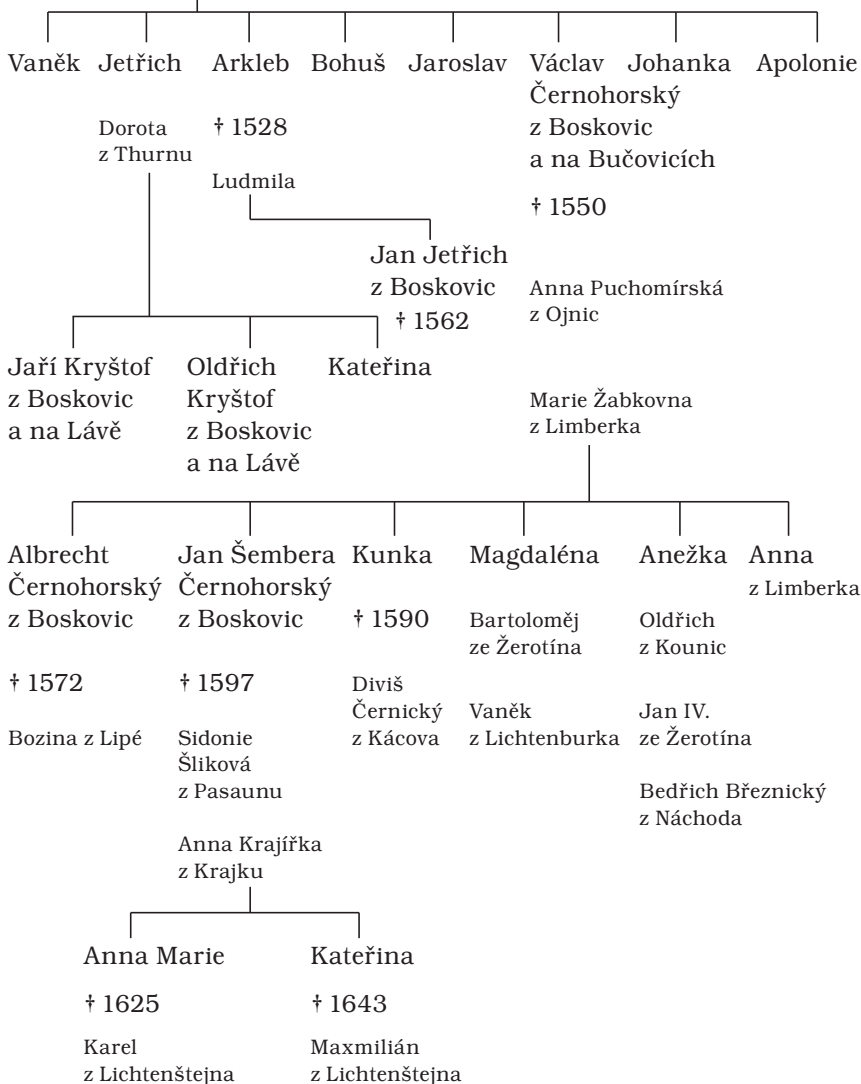
† 1638

1. Trnavsko-bučovická linie

Oldřich Trnavský z Boskovic

† 1500

Eliška z Janovic
Kateřina ze Sovince

SEZNAM VYOBRAZENÍ

Str.

- 10 Alois Vojtěch Šembera
Zdroj: Archivu města Brna
- 19 Erb pánů z Boskovic.
Zpodobnění ze 14. století dochované v erbovní galerii hradu Laufu
Zdroj: Archiv autorky
- 20 Erb pánů z Boskovic
Zdroj: Národní knihovna ČR, Bartoloměj Paprocký z Hlohol a Paprocké Vůle, Zrcadlo Slavného Margkrabstwij Morawského, Signatura: 65 C 001795
- 23 Boskovice, František Kalivoda (polovina 19. století)
Zdroj: Muzeum Boskovicka
- 24 Tas z Boskovic
Zdroj: Národní knihovna ČR, Bartoloměj Paprocký z Hlohol a Paprocké Vůle, Zrcadlo Slavného Margkrabstwij Morawského, Signatura: 65 C 001795
- 30 Václav Černožský z Boskovic
Zdroj: Národní knihovna ČR, Bartoloměj Paprocký z Hlohol a Paprocké Vůle, Zrcadlo Slavného Margkrabstwij Morawského, Signatura: 65 C 001795
- 36 Albrecht Černožský z Boskovic, neznámý autor (1566)
Zdroj: Liechtenstein. The Princely Collections, Vaduz–Vienna
- 39 Dělení majetku – pečetě bratrů
Zdroj: Hausarchiv der regierenden Fürsten von Liechtenstein
- 40 Vídeň na rytině z první poloviny 17. století
Zdroj: Marie KOLDINSKÁ, *Kryštof Harant z Polžic a Bezdruzic. Cesta intelektuála k popravě*, Praha 2004, s. 301
- 42 Tažení proti Turkům. Bartoloměj Dvorský: Proti Alchoránu.
Zdroj: Knihovna národního muzea, knihopis 2154
- 46 Jan Šembera Černožský z Boskovic
Zdroj: Národní knihovna ČR, Bartoloměj Paprocký z Hlohol a Paprocké Vůle, Zrcadlo Slavného Margkrabstwij Morawského, Signatura: 65 C 001795
- 49 Erbová výzdoba zámku v Bučovicích – Šlikové z Pasaunu a Lokte, Boskovicové a Krajířové z Krajku
Zdroj: Archiv autorky
- 50 Příbuzenské vztahy nevěsty a ženicha
Zdroj: Matěj Brikcí z Licka, *Práva městská*, přívazek k Zemskému zřízení Českého království z roku 1549, Národní knihovna, 65 C 1800
- 53 Černá Hora
Zdroj: Archiv autorky

- 56 Hrad Úsov
Zdroj: Vlastivědné muzeum v Šumperku
- 60 Müllerova mapa Moravy, 1716
Zdroj: Zeměměřičský úřad, Sběrka map a plánů do roku 1850, Inv. č. I-1-108-01-04
Tiráž: „Mapový podklad: Archiválie Ústředního archivu zeměměřičství a katastru“
- 62 Pečeť Jana Šembery
Zdroj: Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, Archiv města Litovel, Inv. č. 85
- 64 Rybniční rejstříky
Zdroj: Moravský zemský archiv Brno, F 44 – Velkostatek Bučovice
- 66 Berní příznání
Zdroj: Moravský zemský archiv Brno, A7 – Příznávací berní listy
- 66 Podpis Jana Šembery
Zdroj: Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, Archiv města Litovel, Inv. č. 90
- 74 Radnice Litovel
Zdroj: www.litovel.eu
- 76 Deska Jana Šembery na litovelské radnici
Zdroj: www.litovel.eu
- 79 Řád města Litovle
Zdroj: Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, Archiv města Litovel, Inv. č. 110
- 82 Nadání městu Litovli
Zdroj: Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, Archiv města Litovel, Inv. č. 90
- 84 Pečeť Karla z Lichtenštejna
Zdroj: Zdroj: Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, Archiv města Litovel, Inv. č. 98
- 89 Vstupní brána na zámku v Černé Hoře
Zdroj: archiv autorky
- 90 Jacopo Strada
Zdroj: Kunsthistorisches Museum Wien
- 92 Zámek Bučovice, výřez ze situačního plánu Bučovic a okolí, Antonín Lola, 1804
Zdroj: Moravský zemský archiv, F 44 – Velkostatek Bučovice
- 93 Zámek Bučovice, půdorys 1. patra s vyznačením vnitřních úprav
Zdroj: Moravský zemský archiv, F 115 Liechtensteinský stavební úřad Lednice
- 94 Zámek Bučovice, severní průčelí (1876)
Zdroj: Moravský zemský archiv, F 115 Liechtensteinský stavební úřad Lednice
- 96 Zámek Bučovice – arkádová výzdoba
Zdroj: archiv autorky
- 100 Zámek Bučovice – veduta
Zdroj: Státní zámek Bučovice
- 101 Zámek Bučovice, situační plán s vyznačením rozparcelování zámecké zahrady, M. Rothmayer, 1800
Zdroj: F 115 Liechtensteinský stavební úřad Lednice

- 104 Veduta města Brna, dřevořez Jana Willenbergera
Zdroj: Národní knihovna ČR, Bartoloměj Paprocký z Hlohol a Paprocké Vůle, Zrčadło Slawného Margkrabstwij Morawského, Signatura: 65 C 001795
- 109 Jan z Krušce, *Koňské lékařství*
Zdroj: Národní muzeum ČR, Signatura 28 H 47
- 110 Jezdec
Zdroj: Národní muzeum ČR, Signatura 28 H 47
- 112 Alchymistická dílna. Lazar Ercker, *Beschreibung Allerfürnemisten Mineralischen Erzt. vnnnd Berckwercks arten*
Zdroj: Národní knihovna ČR, Signatura 17 A 65
- 117 Minoritský klášter Brno
Zdroj: archiv autorky
- 121 Boskovická bible
Zdroj: Vědecká knihovna v Olomouci, sign.: M III 3, fol.: f0223r
- 129 Zasedání zemského soudu
Zdroj: Zemské zřízení Českého království z roku 1549, Národní knihovna, 65 C 1800
- 135 Zasedání městského soudu
Zdroj: Matěj Briklí z Licka, *Práva městská*, přívazek k Zemskému zřízení Českého království z roku 1549, Národní knihovna, 65 C 1800
- 154 Závěť Jana Šembery
Zdroj: Hausarchiv der regierenden Fürsten von Liechtenstein
- 161 Maxmilián z Lichtenštejna, neznámý autor
Zdroj: Liechtenstein. The Princely Collections, Vaduz–Vienna
- 162 Karel z Lichtenštejna, neznámý autor
Zdroj: Liechtenstein. The Princely Collections, Vaduz–Vienna
- 164 Anna Marie a Kateřina z Boskovic
Zdroj: Národní knihovna ČR, Bartoloměj Paprocký z Hlohol a Paprocké Vůle, Zrčadło Slawného Margkrabstwij Morawského, Signatura: 65 C 001795
- 170 Smlouva o dělení majetku mezi Annou Marií a Kateřinou z Boskovic
Zdroj: Hausarchiv der regierenden Fürsten von Liechtenstein
- 173 Oltář v kostele sv. Janů v minoritském klášteře v Brně
Zdroj: Foto Tomasz Zwyrtek
- 174 Deska s historií minoritského kláštera
Zdroj: archiv autorky
- 176 Rakev Kateřiny z Boskovic – Vranov
Zdroj: archiv autorky
- 177 Lichtenštejnská hrobka ve Vranově
Zdroj: archiv autorky
- 178 Anna Marie z Boskovic a kostelík sv. Rocha (legenda o založení)
Zdroj: Vlastivědné muzeum v Šumperku
- 178 Scéna založení kláštera ve Vranově, Jan Jiří Etgens
Zdroj: Foto Michal Číhalík
- 180 Karel Eusebius z Lichtenštejna, neznámý umělec
Zdroj: Liechtenstein. The Princely Collections, Vaduz–Vienna

- 184 Šembera s představeným minoritského kláštera
Zdroj: Karla BUFKOVÁ-WANKLOVÁ, *Z Ječmínkovy říše*, Chvojtkovo nakladatelství, Praha 1994
- 185 Jan Šembera jako černý kůň s čertem na zádech
Zdroj: Karla BUFKOVÁ-WANKLOVÁ, *Z Ječmínkovy říše*, Chvojtkovo nakladatelství, Praha 1994
- 189 Emanuel Schikaneder
Zdroj: Bildarchiv und Grafiksammlung, Österreichische Nationalbibliothek
- 191 Jimram z Boskovic – portrét fiktivního posledního Boskovic z knihy Emanuela Zítka
Zdroj: Emanuel ZÍTEK, *Cizáci*, Praha 1937
- 193 Skála Šumbera
Zdroj: archiv autorky

Barevná příloha

- 1 Albrecht Černoohorský z Boskovic, neznámý autor (1566)
Zdroj: Moravský zemský archiv v Brně, A 3 Stavovské rukopisy, inv. č. 109, ZDO XXVIII, obal Moravských zemských desek
- 2 Kateřina z Lichtenštejna, rozená z Boskovic, neznámý autor
Zdroj: Liechtenstein. The Princely Collections, Vaduz–Vienna
- 3 Anna Marie z Lichtenštejna, rozená z Boskovic, Jacob de Monte (1591)
Zdroj: Liechtenstein. The Princely Collections, Vaduz–Vienna
- 4 Zámek Bučovice
- 5 Zámek Bučovice – pohled zepředu
Zámek Bučovice – arkádové nádvoří
- 6–7 Zámek Bučovice – vnitřní výzdoba – Císařský sál
– Detail vnitřní výzdoby – Karel V.
– Boskovický erb
– Detail vnitřní výzdoby – Bohyně Evropa
Zdroj: Foto Miroslav Zavadil, Státní zámek Bučovice
- 8 Zámek Bučovice – vnitřní výzdoba – Zaječí sál
Zdroj: Foto Miroslav Zavadil, Státní zámek Bučovice

REJSTŘÍK JMENNÝ

- Albrecht Habsburský (český král) 16
Anna Habsburská (královna polská) 150
Aquilin, Pavel 120
Arnošt Habsburský (rakouský arcivévoda) 88, 106
Beck, Antonín Jaroslav 12
z Bílkova, Šeber Pražma 63
Bílý, Václav 122
Blahoslav, Jan 35, 37, 38, 122
Boček, Antonín 9, 35
z Boskovic, Albrecht Černohorský 29, 31, 33–41, 45, 49, 51, 52, 54–59, 62, 63, 73, 75, 77, 87, 91, 103–105, 111, 119–120, 122–125, 130–133, 150, 151, 153, 160, 163, 197, 200
– Marta 118
– Anna (dcera Václava Černohorského) 29, 31
– Anna (dcera Jaroslava Černohorského) 54, 151, 154
– Anna Marie (provdaná z Lichtenštejna) 51, 85, 111, 152, 153, 155, 159, 163–165, 169–171, 178, 179, 199, 200
– Anežka (dcera Václava Černohorského) 29, 31, 58
– Arkleb 26
– Arkleb Vranovský 28, 118, 119, 151
– Artleb 157
– Beneš 71, 151
– Bohuš (bratr Václava Bučovického) 28
– Braxida (dcera Jaroslava Černohorského) 54, 151
– Dobeš 151
– Dobeš Jetřich 151
– Jan (na Skalách) 151
– Jan (na Třebové) 34, 40, 48, 56, 58, 59, 104, 111, 151, 153, 160, 163
– Jan Brandýský 26, 32, 118
– Jan Jetřich z Boskovic 48, 55, 57–59, 63, 73, 75, 105, 119, 151, 153, 186, 200
– Jan Ozor 118
– Jan Račický 151
– Jan Velen Černohorský 157
– Jaroslav 26
– Jaroslav (bratr Václava Bučovického) 28
– Jaroslav Černohorský 54, 151, 160
– Ješek 53
– Ješek Svojanovský 26
– Jetřich (bratr Václava Bučovického) 28, 54, 151
– Jimram 22
– Jimram (syn Lamberta) 22
– Jiří Kryštof 48, 54, 57, 105, 151
– Johanka (dcera Ladislava Veleny) 34
– Kateřina (dcera Jetřicha) 105
– Kateřina (dcera Jaroslava Černohorského) 54, 151, 160
– Kateřina (provdaná z Lichtenštejna) 51, 101, 102, 111, 152, 153, 155, 159, 163–166, 169–171, 175, 176, 179, 199, 200
– Kryštof 26, 33, 59, 63, 73, 151
– Kunka (dcera Václava Černohorského) 29, 31, 59, 153
– Kunka (dcera Ladislava Veleny) 34
– Ladislav 26, 55, 73
– Ladislav Velen 33, 56, 151
– Lambert 22
– Libuše (dcera Jaroslava Černohorského) 54, 151

- Magdaléna (dcera Václava Černo-
horského) 29, 31
- Mariána (dcera Ladislava Velena) 34
- Oldřich (hejtman v Polsku) 22, 26
- Oldřich II. 54
- Oldřich Kryštof 48, 54, 151
- Oldřich Svojanovský 23
- Oldřich Trnavský (otec Václava
Bučovického) 23, 28, 53
- Tas 24–26, 40, 118, 151
- Václav Bučovický 28–34, 46, 53–55,
118–120, 151
- Václav (na Třebové) 34, 48, 56, 119,
151, 154
- Vaněk (bratr Václava Bučovického) 28
- Vaněk Černoohorský 23, 54, 55, 118
- Vaněk Letovický 24, 25
- Velen (syn Lamberta) 22
- Branický z Maršovic, Pavel 130, 131,
132, 134, 136, 137
- Březan, Václav 13
- Bufková-Wanklová, Karla 183, 185
- Canevale, Elia 91
- Canevale, Francesco 91
- z Cimburka (rod) 151
- Čáslavský, Pavel 77
- Černický z Kácova, Jan 31
 - Diviš 31, 59
 - Václav 59
 - Bernard 59
 - Jan 59
- Dačický z Heslova, Mikuláš 182
- z Ditrichštejna (rod) 11
 - František 166, 175
- Dobrovský, Josef 9
- Drahanovský z Pěnčína, Bernard 144,
145
 - Bohunka 144, 145
 - Brikcí 144, 145
 - Burian 144, 145
- Dubravius, Jan 208–210
- Erna, Ondřej 175
- Dumas, Alexandre 193
- Etgens, Jan Jiří 176, 178
- Falkenštejnský, Seibnicz 37
- Ferdinand I. Habsburský 29, 30, 37,
40, 43, 55, 74, 160
- Ferdinand II. Habsburský 176
- Ferrabosco di Lagno, Pietro 91
- Gabri, Pietro 88, 91
- Gorská, Anna 160
- z Gutštejna, Kateřina 160
- z Habrovan, Pročeň 54, 55
- Habsburkové (rod) 43, 48, 98, 163, 167
- Hájek z Libočan, Václav 32
- Haugvic z Biskupic, Hanuš 134
- Hechperger, Jiří 111
- z Hoffu, Jan Cedlar starší 143, 144
- z Hradce (rod) 151
 - Adam II. 112
 - Zachariáš 37, 104
- z Hrádku a na Hošticích, Mikuláš 156
- Hus, Jan 119
- z Chlumu a Košumberka, Vilém
Slavata 207
- Jagellonci (rod) 16
- Jan Lucemburský 73
- Jan Jindřich Lucemburský 74
- Jiří z Poděbrad 25, 26, 74
- Jošt Lucemburský 54, 74
- Jugmann, Josef 9
- Karel V. Habsburský 48, 98, 99
- Kaufung, Sixt 120
- von Kaytzen, Marcus 91
- Khenost z Khenostu, Václav 140
- Kobylka z Kobylí, Mikuláš 64
- Kokorský z Kokor, Mikuláš 58
- Konrád III. Štaufský 166
- Korka z Korkyně, Bernard 140
- z Kornic, Zdeněk Sobek 57
- Korvín, Matyáš 16, 25
- z Kounic (rod) 31, 58, 87
 - Oldřich 31, 58
- Krajířové z Krajku (rod) 51, 87, 93, 151
 - Anna 51, 108, 144, 163
 - Albrecht 51
 - Jindřich Václav 146
 - Kateřina 51
 - Konrád 51
 - Oldřich 51
- Krato z Kraftheimu, Jan 149, 150
- Kropáč z Nevědomí, Jan starší 120
- z Krušce, Jan 107, 109
- z Kunovic, Jetřich 120

- z Kunštátu (rod) 151
 – Zikmund Kuna 28, 54
 Kyrmezer, Pavel 38, 123, 124
 Ladislav Pohrobek (český král) 25
 Lestvic z Vedryně, Adam 147
 Licinius, Giulio 91
 z Lichtenburka, Vaněk 31
 z Limberka (rod) 31
 – Kristýna 34
 z Lipé (rod) 38, 53
 – Bozína 58, 63, 122
 – Čeněk 56
 – Jan 51, 103
 – Pertold 56, 58, 142, 145
 – Vilém 146
 z Lichtenštejna (rod) 67, 105, 126, 153,
 158, 159, 166, 167, 171, 172, 175,
 179, 186
 – Bedřich 167
 – Erasmus 167
 – Gundakar 159, 166, 168
 – Hartmann I. 167
 – Hartmann II. 163, 166, 168
 – Hugo 166
 – Jenovéfa 34, 160
 – Jindřich 166, 167
 – Jindřich II. 167
 – Jiří IV. 167
 – Jiří VI. 167
 – Jiří Hartmann 168
 – Judith, Kateřina (dcery Hart-
 manna II.) 168
 – Karel 13, 14, 65, 67, 68, 77, 85,
 102, 149, 153–155, 159–169, 171,
 172, 175, 179, 186, 192, 199, 201,
 205
 – Karel Eusebius 74, 77, 85, 102, 171,
 179–181
 – Kateřina, Judith (dcery Hart-
 manna II.) 168
 – Kateřina (rozená z Boskovic) 160
 – Kryštof III. 167
 – Kryštof IV. 160, 168
 – Leonhart 118, 160
 – Maxmilián 58, 65 67, 68, 102, 160,
 161, 165, 166, 168, 169, 171, 172,
 175, 176, 179, 181, 186, 199, 205
 – Oldřich 166
 – Wolfgang II. 168
 z Lobkovic (rod) 159
 z Lomnice (rod) 151
 – Tas 34
 – Znata Meziříčský 58, 63
 z Ludanic (rod) 151
 – Kateřina 104
 – Václav 104
 Ludvík Jagellonský (český král) 74, 118
 Luther, Martin 116, 118, 119
 Major, Jiří 123
 Manrique de Mendoza, Marie 171
 Marie, Jan 175
 Matyáš Habsburský 85, 163–165
 Mayer, Jan 12
 Maxmilián II. Habsburský 37, 43, 44,
 88, 123, 153, 168
 Melanchthon, Philipp 149
 Mercer, Vavřinec Benedikt 12
 Monte, Hans 88, 91
 de Monte, Jacob 111
 Mozart, Wolfgang Amadeus 189
 Müller, Karel 12, 13
 z Münsterberka, Karel 119
 z Náchoda, Bedřich Březnický 31
 Nekš z Landeka, Václav 155, 166
 Nygrín, Jiří 107
 Opavský, Mikuláš 157, 172
 z Ortenburgu, Anna Marie 168
 Ořechovský z Honbic, Matyáš 64, 155
 Palacký, František 9
 Panáček, Jan 91
 Paprocký z Hlohlo a Paprocké vůle,
 Bartoloměj 18, 21, 34, 35, 37–39,
 156, 157, 163–165
 Parevická z Parevic, Dorota 144
 Pavlovský, Stanislav 186
 Pavlovský z Vitbachu, Hynek 58
 z Pernštejna (rod) 21, 54, 159, 206
 – Jan IV. 54, 118, 120
 – Jan V. 171
 – Vojtěch 120, 122
 – Vratislav 133, 134, 139
 di Petri, Pietro 111
 Plucar, Jan Pukl 91
 Pluczar, Lorenzo 156

- Podstatský z Prusínovic, Jetřich 155
 Pokorný, Václav Jan 14, 151, 158, 183, 187, 189
 Puchomírský z Ojnic, Tas 28, 29
 – Anna 28, 29, 34, 46, 53
 – Anežka 29
 – Markéta 29
 Prackšický ze Zástřizl, Zikmund 103, 146–148, 194
 – Jindřich 146–148
 – Jan 148
 – Proček 148
 – Jan Ždánský 55, 146
 Pražma z Bílkova, Šebor 63
 Prusinovský z Víckova, Vilém 120
 Přemysl Otakar I. (český král) 22
 Přemysl Otakar II. (český král) 73, 167
 Radl, Benedikt A. A. 12
 de Rais, Gilles 188
 Rejchlová z Nevaldu, Anna 144
 Reychnboch, Jindřich 119
 Rogojský z Rohožníka, Stanislav 140
 Reibnic z Kreiznic, Kryštof 44
 z Rožmberka (rod) 151, 206
 – Petr Vok 12–15, 38, 112, 194, 198
 – Vilém 44, 111, 175
 Rudolf I. Habsburský 167
 Rudolf II. Habsburský 13, 14, 18, 74, 98, 106, 111, 131, 156, 168, 192
 Sadeler, Rafael 95
 ze Salmu, Lukrécie 48
 Sasková z Vacovic, Maruše 144
 Schikaneder, Emanuel 189, 190, 192, 194
 Selim II. 43
 da Silva, Antonio 91, 158
 ze Sovince (rod) 151
 Sperát, Pavel 118, 119
 Stadler, Oldřich 119
 Strada, Jacopo 88, 90
 Süleyman II. 41, 43, 44
 Šembera, Alois Vojtěch 9–14, 24, 31, 32, 34, 37, 118, 150, 186, 188, 194
 – František 9
 Šlikové z Pasaunu (rod) 49, 93
 – Alžběta 48
 – Ferdinand 48
 – Jáchym 48
 – Jeroným 48, 112, 113
 – Jindřich 48
 – Julius 48
 – Sidonie 48, 49, 112
 ze Štávnice, Šimon Eder 59
 ze Šternberka, Aleš Holický 25
 z Thurnu, hrabě František 63, 130, 131
 Thurzo, Stanislav 208
 Tizian 90, 97
 Tovačovský z Cimburka, Ctibor 24
 Václav I. (český král) 73, 157
 Václav II. (český král) 22
 Václav IV. Lucemburský (český král) 54
 Váchové z Ořechoviček (rod) 130
 – Jan 130–140
 – Řehoř 130
 – Tomáš 130, 132
 – Vilém 130
 z Valdštejna, Hynek Brtnický 136
 Velenský z Mnichova, Oldřich 119
 Veronese, Paolo 97
 z Vískova, Albrecht 166
 Vladislav II. Jagellonský (český král) 55, 73, 74, 118
 z Vlašimi (rod) 73
 – Arnošt 73
 – Jan 73
 – Jan (ml.) 73
 – Karel starší 73, 74
 z Vlčeniná, Kristýn 123
 Vojenický z Vojenic, Zikmund 131–133
 de Vos, Marten 95
 Vozka z Bogunčovic, Jakub starší 155
 z Vřesovic, Magdalena 51, 144
 Walter, Mikuláš 105
 Weidebram, Friedrich 123
 Willenberg, Jan 104, 163
 Zajíc z Házmburka, Jan 99
 Zápolský, Jan 41
 ze Zástřizl (rod) 11, 146
 Zoubek ze Zdětína, Bohuslav 146, 147
 – Jáchym 55
 Zikmund Lucemburský 32, 73
 Zítek, Emanuel 192, 194
 Zrinský, hrabě ze Serynu, Jan 95
 Zvolský ze Zvole, Václav 142

- Žalkovský, Matyáš 138, 140
- Ždánický ze Zástřizl, Jan 55
- ze Žerotína (rod) 31, 87, 153
 - Bartoloměj (manžel Anežky Puchomírské) 29
 - Bartoloměj (manžel Magdaleny z Boskovic) 31
 - Bernard mladší 29
 - Jan 28
- Jan mladší 34, 103
- Jan starší 34, 143, 149
- Jan Jetřich 103
- Karel starší 11, 25, 34, 45, 103, 108, 149, 186, 194
- Ladislav Velen 34, 111, 153
- Žabka z Limberka, Burian 58, 130
 - Jiří 29, 30, 130, 207
 - Marie 28, 29, 31, 32

REJSTRÍK MÍSTNÍ

- Arklebov 55, 57
Basilej 113
Bludov 11
Boskovice 11, 23, 59
Bohuslavice 119, 208, 210
Boršov u Kyjova 54
Bořitov 123, 125
Bralová 64
Brankovice 120, 125, 207
Brno 9, 10, 18, 19, 25, 38, 59, 63,
103, 104, 108, 113, 115, 117, 122,
127, 130, 134, 136–140, 142, 146,
155–157, 169, 173, 183, 187–190,
192, 194, 199, 202, 207
Bučovice 14, 29, 31, 33, 41, 46, 49, 53,
57, 58, 63, 67, 70, 73, 86–102, 105,
106, 108, 113, 119, 120, 122, 125,
144, 145, 149, 156, 169, 175, 179,
181, 186, 192–194, 196, 197, 199,
200, 201, 206–212
Buchlov 146, 148
Bystřice 51
Cahnov 168
Čechy 9, 12, 14, 16, 23, 25, 38, 51, 68,
69, 91, 98, 115, 197, 206
Čejkovice 71, 196, 199, 202
Černá Hora 29, 49, 53, 54, 57, 59, 63,
67, 71, 87, 89, 91, 105, 119, 125, 149,
151, 169, 197, 200, 203, 207
Černín 54
Dačice 87
Dobročkovice 125
Dolní Rakousko 57, 105, 166–168
Ferrara 25
Florencie 88
Francie 176
Herrnbaumgarten 168
Hohenau 168
Horní Rakousko 57
Hvězdlice 207, 208
Cheb 48
Itálie 25, 26, 41, 86, 88, 96, 196, 208
Jezeřany 54
Jihlava 17, 115, 119
Jindřichův Hradec 95
Knihnice 58, 200
Kojátka 207
Kounice 30
Koválovice 58
Kožušice 125
Krakov 124
Kraňsko 51
Kyjov 54
Laa 57
Landštejn 51
Lanškroun 54, 57
Lednice 168
Letošov 207
Letovice 210
Lipsko 112
Litovel 55, 59, 65, 72–85, 114, 125, 169,
188, 198, 202
Litomyšl 9
Litva 29
Londýn 111
Malešovice 130–132, 134, 138, 139
Málkovice 207
Marburg 112
Mašfův 48
Medlov 124
Mikulov 118, 160, 167, 168
Milonice 63, 64, 120, 207

Moháč 41
Morava 9, 16, 17, 19, 23–26, 29, 33,
37, 40, 41, 43, 53, 57, 60, 61, 65, 67,
68, 71, 74, 86, 87, 91, 98, 112–120,
123–125, 127, 130, 137, 138, 142,
166–168, 175, 179, 182, 188, 197,
206–208, 210
Moravská Třebová 34, 56, 119
Náměšť na Hané 87
Násedlovice 56, 57
Neustift (Novosady) 63, 70, 103, 169,
199, 202
Němčičky 57, 59, 63
Německo 116, 118
Nemotice 29, 208
Norimberk 123
Nosislav 130, 138
Nové Bránice (Německé Bránice) 54
Nový Hrad 54, 55, 57–59, 67, 71, 105,
169, 175, 199, 201
Olomouc 9, 28, 37, 55, 103, 104, 115,
119, 127, 133, 136, 139, 142, 169,
192, 200, 203
Osmanská říše 43
Ostrov 48
Oxford 112
Padova 208
Pavie 25
Pernštejn 113, 116
Plzeň 208
Polsko 22, 119
Pozořice 58, 59, 67, 70, 169, 175, 199,
201
Praha 9, 10, 25, 32, 106, 107, 112, 149,
192, 193
Prštice 58, 59, 63, 71, 130, 131, 207
Rabštejn 48
Račice 58
Ranšpurk 168
Ringelsdorf 68
Rosice 87, 186
Rožmberk 95, 97
Ruda 34
Řím 208
Slavkov u Brna 87, 120, 122, 132, 210
Smilheim 54
Soběbřichy 207
Sovinec 34, 56
Steyregg 167
Straubing 189
Strážnice 124
Střilky 57, 64
Šardičky 207
Šumice 70
Šumvald 70
Švýcarsko 112, 118
Telč 95
Těšín 124
Tyrolsko 57, 105
Uhřice 120, 207, 208
Uherský Brod 116, 122, 124
Uherský Ostroh 120
Uhry 41, 86, 120, 192
Uničov 65, 124, 132, 169, 199, 202
Úsov 55, 56, 59, 67, 68, 70, 71, 73, 75,
78, 85, 105, 169, 188, 199, 200, 202,
207
Valtice 167, 168
Veveří 56–59, 63
Veverská Bítýška 56
Vícemilice 207
Vídeň 11, 25, 40, 41, 57, 103, 105, 106,
111, 150, 163, 166, 188, 190, 192,
197, 208
Vitemberk 123, 124, 149
Vítovice 58
Vizovice 54
Vlasatice 58, 59, 63, 71, 120, 130, 131,
207
Vratislav 149
Vranov u Brna 169, 175–177, 179, 187,
211
Wilfersdorf 168
Zábřeh 34, 56, 77
Znojmo 17, 115
Žebětín 63
Ždánice 55–58, 169, 175, 200, 202,
207

OBSAH

Dějepisec /9

Morava stavovská /16

Ve znaku sedmizubý hřeben /17

Páni z Boskovic /22

Dětství a mládí Jana Šembery /27

Rodinná historie /28

Raná léta /31

Starší bratr /34

Na cestě za vzděláním a zkušenostmi /39

Vojenská služba /41

Zralý věk /45

Sňatek a manželství /45

Panství na Moravě /51

Šlechtický velkostatek /69

Litovel jako příklad vztahu města a vrchnosti /72

Městský řád /78

Sebeprezentace renesančního šlechtice /86

Jan Šembera stavitel /86

Další Šemberova sídla /102

Jana Šembera aristokrat /106

Jan Šembera křesťan /114

Šlechtic před soudem /127

„Spor o mlejn, který se zove Malešovský“ /130

Jan Šembera výtržník /141

Jan Šembera vrah /145

Závěr života a odkaz Jana Šembery /149
Poslední z rodu /150
Závěť Jana Šembery /152
Hrobka u minoritů v Brně /156
Nástupnictví Lichtenštejnů /158
Panny z Boskovic, paní z Lichtenštejna /163
Lichtenštejnové v 16. století /166
Dělení majetku /169
Odkaz boskovického rodu /171

Historický obraz osobnosti /182

Závěrem /195

Dohoda o dělení majetku /199

Rybníkářství na Bučovicku
jako forma šlechtického podnikání /206

Rodokmen pánů z Boskovic /213

Seznam vyobrazení /215

Nevydané prameny /219

Vydané prameny /220

Literatura /221

Rejstřík jmenný /229

Rejstřík místní /234

Resumé /236

KATEŘINA DUFKOVÁ
JAN ŠEMBERA
ČERNOHORSKÝ
Z BOSKOVIC
Moravský Petr Vok

VELKÉ POSTAVY ČESKÝCH DĚJIN
svazek 16.
Edici řídí Filip Outrata

Obálku a grafickou úpravu
navrhla Michaela Blažejová
Mapový podklad: Archiválie Ústředního
archivu zeměměřičství a katastru
Vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
v Praze roku 2014 jako svou 1218. publikaci
Vydání první. AA 11,51. Stran 248
Odpovědný redaktor Filip Outrata
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.
Doporučená cena 298Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
Praha 3, Víta Nejedlého 15
e-mail: info@ivysehrad.cz
www.ivysehrad.cz

ISBN 978-80-7429-384-9